

**JAKUB KOSOWSKI\***

Uniwersytet Marii Curie- Skłodowskiej, Lublin, Polska

## EUROPEJSKI NAKAZ DOCHODZENIOWY – ZAGADNIENIA WYBRANE

### EUROPEAN INVESTIGATION ORDER - SELECTED ISSUES



**ABSTRAKT:** Artykuł porusza tematykę europejskiego nakazu dochodzeniowego. Jest to instytucja wdrożona do polskiego kodeksu postępowania karnego w 2018 r. i ma ona na celu zdynamizowanie prowadzenia postępowań w ujęciu transgranicznym. Z uwagi na fakt, iż jest to bardzo obszerna problematyka, autor wybrał trzy zagadnienia mające niebagatelne znaczenie w praktyce. Analizie poddane zostały kwestie organu wydającego END, sposobu komunikacji pomiędzy organami oraz terminów związanych z wykonaniem END. W rozważaniach uwzględniono aktualne piśmiennictwo oraz orzecznictwo. Autor w każdym z badanych aspektów sformułował wnioski. W przeważającej części odnoszą się one do zagadnienia formalizmu procesowego i zakładają elektroniczną postępowania. Zgłaszane postulaty elektronicznej postępowania mają na celu usprawnienie i przyspieszenie procedury związanej z END i bez wątpienia będą mogły być wykorzystane także w przypadku innych czynności karnoprosesowych, nie tylko odnoszących się do międzynarodowej współpracy w sprawach karnych.

**SŁOWA KLUCZOWE:** postępowanie dowodowe, dochodzenie, śledztwo, prawo europejskie, współpraca w sprawach karnych

**ABSTRACT:** The article deals with the subject of the European Investigation Order. It is an institution implemented in the Polish Code of Criminal Procedure in 2018 and its purpose is to accelerate the conduct of cross-border proceedings. Due to the fact that this is a very extensive issue, the author chose three issues of considerable importance in practice. The issues of the authority issuing the END, the method of communication between the

---

\* dr Jakub Kosowski, Maria Curie-Skłodowska University, Lublin, Polska. Artykuł powstał podczas odbywania stażu naukowego w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie.

 <https://orcid.org/0000-0001-6888-5771>,  [Jakub.kosowski@poczta.umcs.lublin.pl](mailto:Jakub.kosowski@poczta.umcs.lublin.pl)

Copyright (c) 2021 Jakub Kosowski. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

authorities and the deadlines related to the execution of the END were analyzed. The considerations take into account the current literature and jurisprudence. The author formulated conclusions in each of the examined aspects. For the most part, they relate to the issue of procedural formalism and assume the electronicisation of proceedings. The reported postulates of digitization are intended to streamline and accelerate the procedure related to the END and will undoubtedly be used also in the case of other criminal-procedural activities, not only those relating to international cooperation in criminal matters.

**KEYWORDS:** evidentiary proceedings, investigation, inquiry, European law, cooperation in criminal matters

## WPROWADZENIE

Europejski nakaz dochodzeniowy (zwany dalej „END”) jest jedną z najnowszych instytucji wprowadzonych do kodeksu postępowania karnego, a odnoszącą się do szeroko rozumianej międzynarodowej współpracy w sprawach karnych. Przedmiotowe regulacje (rozdział 62c i 62d k.p.k.) zostały wprowadzone do kodeksu postępowania karnego ustawą z dnia 10 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw<sup>1</sup>. Przepisy te weszły w życie 8 lutego 2018 r. Wprowadzenie omawianych regulacji stanowiło wykonanie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/41/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie europejskiego nakazu dochodzeniowego w sprawach karnych. W literaturze przedmiotu szczegółowo odniesiono się do aspektów historycznych oraz procesu implementacji tej dyrektywy, co jednak wykracza poza zakres niniejszego opracowania<sup>2</sup>. Przed przejściem do dalszych analiz warto w tym miejscu przytoczyć bardzo entuzjastyczne wypowiedzi przedstawicieli doktryny z okresu konstruowania dyrektywy. Martyna Kusak uznała, że „decyzja w sprawie europejskiego nakazu dochodzeniowego bez wątpienia jest instrumentem przełomowym, znoszącym wiele ograniczeń proceduralnych i stwarzającym realną możliwość usprawnienia europejskiego procesu karnego. Jedynie daleko idący instrument zapewni

---

<sup>1</sup> Ustawa z dnia 10 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 201).

<sup>2</sup> Zob. m.in.: M. Janicz, *Komentarz do rozdziału 62c k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2018, s. 1416-1418; J. Kluza, *Implementacja w polskim porządku prawnym dyrektywy o europejskim nakazie dochodzenia*, „Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nauki Społeczne” 2018, nr 21 (2), s. 9-21; M. Kusak, *Europejski nakaz dochodzeniowy – przełom w dziedzinie europejskiego ścigania karnego?*, „Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Społeczny” 2012, rok LXXIV, z. 4, s. 93–105; R. Kierzyńska, *Europejski nakaz dochodzeniowy* [w:] *Europejski nakaz dochodzeniowy. Nowy model współpracy w sprawach karnych w Unii Europejskiej*, red. S. Buczman, R. Kierzyńska, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2018, Legalis.

bowiem organom ścigania możliwość walki z przestępstwami o wymiarze transgranicznym.”<sup>3</sup>. Argumenty odnoszące się do wpływu tej regulacji na proces karny warto zweryfikować. Celem niniejszego opracowania jest więc analiza zasad procedowania w przedmiocie europejskiego nakazu dochodzeniowego przy uwzględnieniu trzyletniego obowiązywania omawianych regulacji. Z uwagi na bardzo rozległą regulację dotyczącą END, skupiłem się wyłącznie na trzech wybranych aspektach, tj. organie wydającym END, sposobie komunikacji pomiędzy organami oraz terminach związanych z wykonaniem END. Z pozoru mogłyby wydawać się to tematy mniej istotne, jednak aspekt podmiotowy oraz związany z czynnościami karnoprosesowymi ma kluczowe znaczenie w praktyce stosowania tej instytucji karnoprosesowej.

## KOMPETNCJA DO WYDANIA END

Omawianie zagadnienia dotyczącego organu wydającego europejski nakaz dochodzeniowy rozpocząć należy od analizy dyrektywy 2014/41/UE, która to w art. 2 wprowadza tzw. słowniczek, w ramach którego zdefiniowano pojęcie organu wydającego END. Organ wydający oznacza więc sędziego, sąd, sędziego śledczego, prokuratora właściwego w danej sprawie lub każdy inny właściwy organ określony przez państwo wydające i w danym przypadku wypełniający swoją funkcję organu dochodzeniowego w postępowaniu karnym, który jest w danej sprawie właściwy, by nakazać gromadzenie materiału dowodowego zgodnie z prawem krajowym. Dodatkowo, zanim END zostanie przekazany organowi wykonującemu END, jest on zatwierdzany, po przeanalizowaniu jego zgodności z warunkami wydawania END zgodnie z niniejszą dyrektywą, przez sędziego, sąd, sędziego śledczego lub prokuratora w państwie wydającym. Dyrektywa wprowadza jeszcze jeden warunek, wskazując, że jeżeli END został zatwierdzony przez organ wymiaru sprawiedliwości, organ ten może także być uznany za organ wydający do celów przekazania END.

Powyższą definicję odnieść należy do art. 589w k.p.k., który do podmiotów uprawnionych do wydania END zalicza sąd oraz prokuratora. Brzmienie tego przepisu wprowadza istotny rozdział na dwa etapy postępowania. W postępowaniu sądowym będzie to sąd, przed którym toczy się sprawa, zaś w postępowaniu przygotowawczym – prokurator prowadzący postępowanie. W tym świetle wskazać należy na postępowania przygotowawcze prowadzone przez organy nieprokuratorskie, które w praktyce stanowią zdecydowaną

---

<sup>3</sup> M. Kusak, *Europejski nakaz dochodzeniowy – przełom w dziedzinie europejskiego ścigania karnego?*, „Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Społeczny” 2012, rok LXXIV, z. 4, s. 105.

większość. Art. 589w § 2 k.p.k. upoważnia organ nieprokuratorski prowadzący postępowanie do wydania END, jednak wymaga on zatwierdzenia przez prokuratora. Jest to więc konstrukcja bardzo dobrze znana w zakresie dynamiki postępowania przygotowawczego. Jako przykład wskazać można chociażby zatwierdzanie przez prokuratora postanowień o umorzeniu, czy też odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego (art. 325e § 2 k.p.k.). W literaturze wskazano na bogaty katalog podmiotów wymienionych w notyfikacji Rządu RP, które zgodnie z polskim ustawodawstwem mogą wydawać END, który następnie jest zatwierdzany przez prokuratora. Wymieniono w nim: 1) sądy rejonowe, okręgowe, apelacyjne i Sąd Najwyższy; 2) prokuratury rejonowe, okręgowe i regionalne; 3) Prokuratura Krajowa; 4) inne organy prowadzące postępowanie przygotowawcze, bądź uprawnione do prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych, tj.: organy Policji, Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Krajowej Administracji Skarbowej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Żandarmerii Wojskowej, Inspekcji Handlowej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej, Państwowa Straż Łowiecka, Służba Leśna, a także naczelnicy urzędów celno-skarbowych i naczelnicy urzędów skarbowych, Służba Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służba Wywiadu Wojskowego<sup>4</sup>.

W tym miejscu nie sposób pominąć bardzo istotnego wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 grudnia 2020 r. C-584/19 (Legalis nr 2504896). Wyrok był efektem zbadania sprawy w związku z przesłaniem przez Landesgericht für Strafsachen Wien (sąd krajowy do spraw karnych w Wiedniu, Austria) pytania prejudycjalnego w związku ze skierowaniem END przez prokuraturę w Hamburgu (Niemcy). Sąd wiedeński dążył do ustalenia, czy art. 1 ust. 1 i art. 2 lit. c) dyrektywy 2014/41 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „organu wymiaru sprawiedliwości” i „organu wydającego” w rozumieniu tych przepisów obejmuje prokuratora państwa członkowskiego lub też, bardziej ogólnie, prokuraturę państwa członkowskiego, niezależnie od ewentualnego ustawowego stosunku podporządkowania, jaki może istnieć między tym prokuratorem lub prokuraturą a władzą wykonawczą tego państwa członkowskiego i narażenia tego prokuratora lub prokuratury na ryzyko podlegania w ramach podejmowania decyzji w sprawie wydania europejskiego nakazu dochodzeniowego,

---

<sup>4</sup> M. Janicz, *Komentarz do art. 589w k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2018, s. 1419; R. Kierzyńska, *Komentarz do art. 589w k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz, t. II*, red. D. Drajewicz, Wydawnictwo C.H. Beck, Legalis 2020; S. Buczman, R. Kierzyńska, *Europejski nakaz dochodzeniowy. Nowy model współpracy w sprawach karnych w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2018, s. 207.

bezpośrednio lub pośrednio, indywidualnym poleceniom lub instrukcjom ze strony władzy wykonawczej? Pytanie prejudycjalne może zaskakiwać, gdyż art. 2 dyrektywy 2014/41/UE wyraźnie wskazuje na kompetencje dla prokuratury oraz organów nieprokuratorskich do wydania europejskiego nakazu dochodzeniowego. Należy więc oczekiwać, że organ wydający dyrektywę miał świadomość różnych systemów działania prokuratury w państwach członkowskich Unii Europejskiej, co jest przecież przedmiotem dyskusji przy wielu innych zagadnieniach.

Na tak postawione pytanie Trybunał Sprawiedliwości udzielił odpowiedzi pozytywnej, uznając, że prokuratora należy uznać za organ uprawniony do wydania END niezależnie od ewentualnego ustawowego stosunku podporządkowania, jaki może istnieć między tym prokuratorem lub prokuraturą a władzą wykonawczą tego państwa członkowskiego i narażenia tego prokuratora lub prokuratury na ryzyko podlegania w ramach podejmowania decyzji w sprawie wydania europejskiego nakazu dochodzeniowego, bezpośrednio lub pośrednio, indywidualnym poleceniom lub instrukcjom ze strony władzy wykonawczej. Bez wątplenia za takim rozstrzygnięciem przemawia wykładnia językowa art. 2 dyrektywy 2014/41/UE, lecz także istota tychże regulacji. W literaturze podkreślono aspekt zdecydowanej odmienności europejskiego nakazu dochodzeniowego od europejskiego nakazu aresztowania, co przekłada się na interpretację kluczowych pojęć<sup>5</sup>. Rafał Kierzyńska wskazał ponadto na trzy aspekty: 1) brak definicji pojęcia "organu sądowego" w traktatach, i pozostawienie tego zagadnienia na poziomie poszczególnych instrumentów opartych o zasadę wzajemnego uznawania; 2) definicję pojęcia organ wydający w ujęciu kaskadowym w art. 2 dyrektywy; 3) ogólny cel dyrektywy, jakim jest utrzymanie i rozwój Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości<sup>6</sup>.

Trybunał Sprawiedliwości wskazał jednocześnie, że „zgodnie z art. 14 ust. dyrektywy 2014/41/UE państwo wydające musi uwzględnić skuteczne zakwestionowanie na drodze prawnej uznania lub wykonania europejskiego nakazu dochodzeniowego zgodnie z prawem krajowym. W związku z tym, bez uszczerbku dla krajowych przepisów proceduralnych, państwa członkowskie muszą zapewnić, by w postępowaniu karnym w państwie wydającym przy ocenie materiału dowodowego uzyskanego za pomocą europejskiego nakazu dochodzeniowego

---

<sup>5</sup> E. Skibińska, Europejski nakaz dochodzeniowy wydany przez prokuraturę, Legalis (dostęp: 04.06.2021 r.).

<sup>6</sup> R. Kierzyńska, *Komentarz do art. 589w k.p.k. [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, t. II*, red. D. Drajewicz, Wydawnictwo C.H. Beck, Legalis 2020.

przestrzegane było prawo do obrony i do rzetelnego postępowania (...)”<sup>7</sup>. Wydaje się jednak, że z uwagi na zasady postępowania karnego państw członkowskich Unii Europejskich, które jednocześnie przystąpiły do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, nie będzie stanowiło problemu wykazanie istnienia w regulacjach karnoprosesowych zasad prawa do obrony i rzetelnego postępowania. Oczywistym jest jednak, że pomimo odpowiednich regulacji prawnych mogą być one wadliwie zastosowane w praktyce, co oczywiście będzie podlegało następczej kontroli sądów krajowych oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Podsumowując, stwierdzić należy, że przyjęcie zasady umożliwiającej wydanie END także przez prokuratora i organ nieprokuratorski prowadzący postępowanie przygotowawcze ma na celu zdynamizowanie i przyspieszenie omawianej procedury. Pozostawienie tej kompetencji wyłącznie sądom mogłoby doprowadzić do spowolnienia procedowania, szczególnie jeśli w praktyce liczba END będzie dynamicznie rosła, co wydaje się być perspektywą pewną. Z przytoczonych stanowisk doktryny oraz orzecznictwa wynika, że takie umocowanie organów wydających END nie narusza regulacji prawa unijnego, a tym samym nie może być skutecznie kwestionowane przez uczestników postępowania, którym zależy na przewlekłości postępowań. Pamiętać bowiem należy, że END w swej istocie ma przyspieszyć pozyskiwanie dowodów, a tym samym skuteczne pociągnięcie do odpowiedzialności karnej.

#### **SPOSÓB KOMUNIKACJI W ZAKRESIE WYDANIA END.**

Zgodnie z art. 589zb § 1 k.p.k. END jest przekazywany bezpośrednio właściwemu organowi państwa wykonania orzeczenia. Jednakże wskazano również na inne sposoby przekazania END, tj. za pośrednictwem sądów okręgowych lub Ministra Sprawiedliwości albo prokuratora okręgowego lub Prokuratora Krajowego. Praktyka pokazuje, że z uwagi na różne systemy organizacyjne wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, może wystąpić problem z ustaleniem właściwego organów. Wówczas polski sąd lub prokurator może zwracać się do właściwych jednostek organizacyjnych Europejskiej Sieci Sądowej. Rozwiązanie to jest jednak zastrzeżone wyłącznie do sytuacji nadzwyczajnych. Wykluczyć należy więc pośrednictwo jednostek organizacyjnych Europejskiej Sieci Sądowej, kiedy to dany sąd / prokuratura realizowały już END z danym państwem i mają wiedzę o organie właściwym innego państwa członkowskiego, który powinien rozpoznać END. Wielość podmiotów w tym względzie

---

<sup>7</sup> Uzasadnienie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 grudnia 2020 r. C-584/19 (Legalis nr 2504896)

zapewnić ma sprawność działania, zaś wskazanie Ministerstwa Sprawiedliwości czy też Prokuratora Krajowego ma być bez wątpienia pomocne dla jednostek organizacyjnych, które bardzo rzadko miały do czynienia z instrumentami międzynarodowej współpracy w sprawach karnych.

W dobie pandemii COVID warto także odnieść się do możliwych sposobów komunikacji w zakresie procedury END. W chwili obecnej standardem (jeszcze - przyp. JK) jest forma pisemna. Niemniej jednak przepisy dotyczące END dają możliwości wdrożenia innych sposobów komunikacji. Mam tutaj na myśli chociażby art. 589y § 5 k.p.k., który stanowi, że przekazanie END może nastąpić również z wykorzystaniem urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności tego dokumentu. Rozwiązanie to jest zgodnie z art. 7 dyrektywy 2014/41/UE, który zakłada, że organ wydający przekazuje END organowi wykonującemu dowolną metodą pozwalającą uzyskać pisemne potwierdzenie w sposób umożliwiający państwu wykonującemu ustalenie autentyczności END. Jednocześnie art. 7 ust 4 dyrektywy 2014/41/UE organ wydający może przekazać END za pośrednictwem systemu telekomunikacyjnego Europejskiej Sieci Sądowej (EJN) utworzonej wspólnym działaniem Rady 98/428/WSiSW.

Jak słusznie zauważyli A. Sakowicz<sup>8</sup> i R. Kierzynka<sup>9</sup>, przekazanie może nastąpić w dowolny sposób, pozostawiający ślad na piśmie oraz umożliwiający państwu wykonującemu stwierdzenie ich autentyczności (np. telefaksem lub pocztą elektroniczną), jednakże wymóg stwierdzenia autentyczności oznacza – w wypadku e-maila – konieczność przesłania skanu dokumentu papierowego opatrzonego podpisem uprawnionej osoby (format PDF, JPG, TIFF etc.). Cytowani Autorzy odrzucają tym samym dopuszczalność uznania dokumentu wytworzonego wyłącznie w postaci elektronicznej.

Dostrzec należy więc kierunek działań w zakresie komunikacji. Niemniej jednak zaznaczyć należy, że przytoczone rozwiązanie ma charakter fakultatywny. Art. 589y § 5 k.p.k. wskazuje bowiem, iż „przekazanie END może nastąpić (...)”. Bez wątpienia rozważyć należy *de lege ferenda* obligatoryjność tego typu działań. Przeniesienie komunikacji w zakresie END do systemu teleinformatycznego wymagałoby jego odpowiedniego przygotowania. Nie jest to

---

<sup>8</sup> A. Sakowicz, *Komentarz do art. 589y k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. A. Sakowicz, Wydawnictwo C.H. Beck, Legalis 2020.

<sup>9</sup> R. Kierzynka, *Komentarz do art. 589y k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz, t. II*, red. D. Drajewicz, Wydawnictwo C.H. Beck, Legalis 2020.

w chwili obecnej wyzwanie technologiczne, lecz organizacyjno- finansowe. Podjęcie tych działań z poziomu europejskiego (organów Unii Europejskiej) zapewniło by bez wątpienia jego skuteczność i większą przychylność ze strony państw członkowskich UE, które otrzymałyby gotowy projekt do wdrożenia. Nie stanowiłoby także problemu uwierzytelnianie tych dokumentów za pośrednictwem podpisów elektronicznych. Podobnie uznał R. Kierzyńska<sup>10</sup>, wskazując jednocześnie, że „dokumenty w wersji elektronicznej, opatrzone podpisem elektronicznym, spełniają omówione kryterium, pod warunkiem, że organ państwa wykonania posiada możliwość jego weryfikacji.” Sposób ten, bez wątpienia wpływałby na szybkość i sprawność działania. Umożliwiłaby także sprawniejsze przekazywanie danych do tłumaczenia na języki zgodne z notyfikacją państw członkowskich UE.

#### **TERMINY ZWIĄZANE Z WYKONANIEM END.**

Sposób komunikacji w zakresie realizacji END ma kluczowe znaczenie z uwagi na bardzo precyzyjne regulacji odnoszące się do terminów. Zgodnie z art. 589zg § 1 k.p.k. sąd lub prokurator orzeka w przedmiocie wykonania END niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 30 dni, licząc od dnia jego otrzymania. Przepisy wprowadzają jednak szereg wyjątków od tej zasady. Jeżeli termin ten nie może być dotrzymany, orzeczenie w przedmiocie wykonania END powinno zostać wydane w terminie kolejnych 30 dni, licząc od dnia upływu tego terminu. O opóźnieniu należy powiadomić organ wydający END, podając przyczynę opóźnienia oraz przewidywany termin wydania orzeczenia w przedmiocie wykonania END. Oznacza to więc, że maksymalnym ustawowym terminem jest termin sześćdziesięciodniowy. H. Kuczyńska<sup>11</sup> wskazała, że artykuł 589zg k.p.k. wdraża do polskiego porządku prawnego art. 12 ust. 3 i 5 dyrektywy 2014/41/UE, wprowadzając maksymalne terminy na podjęcie decyzji o wykonaniu nakazu, a ponadto pozytywnie oceniła wprowadzenie tych terminów do kodeksu postępowania karnego. Niemniej dostrzec należy, że termin ten ma charakter instrukcyjny, gdyż ustawa nie wiąże z jego upływem żadnych negatywnych konsekwencji.

Termin na podjęcie decyzji o wykonaniu END, o którym była mowa powyżej, odróżnić należy od terminu na przeprowadzenie dowodu, którego dotyczy END. Art. 589 zh k.p.k.

---

<sup>10</sup> R. Kierzyńska, *Komentarz do art. 589y k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz, t. II*, red. D. Drajewicz, Wydawnictwo C.H. Beck, Legalis 2020.

<sup>11</sup> H. Kuczyńska, *Komentarz do art. 589zg k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. J. Skorupka, Wydawnictwo C.H. Beck, Legalis 2020.



stanowi, że jeżeli dowód, którego dotyczy END, nie został jeszcze przeprowadzony, sąd lub prokurator przeprowadza ten dowód niezwłocznie po wydaniu postanowienia o wykonaniu END, nie później jednak niż w terminie 90 dni, licząc od dnia wydania tego postanowienia. Jeżeli organ wydający END określił termin do przeprowadzenia dowodu, sąd lub prokurator w miarę możliwości uwzględnia ten termin. Natomiast, jeżeli termin 90 dniowy nie może być dotrzymany, o opóźnieniu należy powiadomić organ wydający END, podając przyczynę opóźnienia oraz przewidywany termin przeprowadzenia dowodu. Regulacja ta tylko z pozoru stanowi analogię do art. 589zg k.p.k. W tym przypadku niedotrzymanie terminu pierwotnego, tj. dziewięćdziesięciodniowego będzie otwierało organowi drogę do przedłużenia terminu. Ustawa nie wprowadza jednak maksymalnego terminu na przeprowadzenie dowodu. Literalna wykładnia omawianego przepisu wskazuje na jednokrotną możliwość przedłużenia terminu, gdyż odnosi się do terminu 90 dniowego. Jednakże nielimitowany jest natomiast czas przedłużenia. Powstaje więc pytanie dotyczące możliwości kolejnego przedłużenia z uwagi na pojawiające się nowe okoliczności uniemożliwiające sprawne przeprowadzenie dowodu. Wydaje się, że wykładnia funkcjonalna prowadzi do wniosku, iż każde kolejne przedłużenie będzie sytuacją, w której „termin 90 dniowy nie może być dotrzymany”, jak wspomina art. 589zh § 2 k.p.k. Pamiętać także należy, że wskazane terminu, podobnie jak terminy z art. 589zg k.p.k., mają charakter instrukcyjny.

W tym względzie przytoczyć należy art. 12 ust. 2 dyrektywy 2014/41/UE, który stanowi, że organ wydający może zaznaczyć w END, iż – z uwagi na terminy proceduralne, ciężar przestępstwa lub inne szczególnie pilne okoliczności – konieczny jest termin krótszy niż wskazany w niniejszym artykule, lub jeżeli wskazał w nakazie, że daną czynność dochodzeniową należy wykonać w określonym dniu, organ wykonujący powinien uwzględnić ten wymóg w maksymalnym możliwym stopniu. Dyrektywa nie precyzuje, co oznacza stwierdzenie „w maksymalnym możliwym stopniu”. Precyzować bowiem nie może. Nie sposób przewidzieć różnych sytuacji wyjątkowych, chociażby nawiązując do trudności w prowadzeniu postępowań karnych w stanie epidemii SARS-CoV2, których nikt dotychczas nie przewidział. Tym samym, prawodawca na poziomie Unii Europejskiej nie wprowadził żadnych konsekwencji przekroczenia omawianych terminów, dostrzegając potrzebę utrzymania ich instrukcyjnego charakteru. Zgodzić należy się natomiast z H. Kuczyńską<sup>12</sup>, że nie można każdego nakazu

---

<sup>12</sup> H. Kuczyńska, *Komentarz do art. 589zh k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. J. Skorupka, Wydawnictwo C.H. Beck, Legalis 2020.

oznaczać jako „pilnego”, gdyż prowadziłyby to do zaprzeczenia wyjątkowego charakteru tego rozwiązania.

## PODSUMOWANIE

Dokonana analiza pokazuje na bardzo bogatą problematykę związaną z funkcjonowaniem nowego środka w zakresie międzynarodowej współpracy w sprawach karnych, jakim jest europejski nakaz dochodzeniowy. Wybrane w niniejszym opracowaniu kwestie pokazały jak wiele wątpliwości wiąże się z wdrażaniem nowych instrumentów współpracy. Szczególnie ważny dla mnie jest aspekt szybkości i sprawności działania. Stąd też omówione zostały sposoby komunikacji w zakresie realizacji END oraz terminy związane z wykonaniem END. Oba zagadnienia są ze sobą powiązane, zaś przestrzeganie wskazanych terminów (nawet jeśli mają one charakter instrukcyjny – przyp. JK) ściśle zależy od sprawności komunikowania się właściwych organów. Stąd też wiele miejsca poświęciłem elektronizacji czynności karnoprosesowych. Zagadnienie to nie jest tematyką nową, jednakże nabiera szczególnej doniosłości ze względu na pandemię COVID. W moim przekonaniu powinien to być kierunek rozwoju procesu karnego nie tylko w Polsce, ale także na gruncie prawa Unii Europejskiej. Państwa członkowskie UE podejmują oczywiście działania odnoszące się do krajowych porządków prawnych. Trend ten widoczny jest szczególnie w Niemczech.<sup>13</sup> W jednej z dotychczasowych publikacji zwróciłem uwagę na pożądane kierunki działań w tym zakresie, tj. 1) modyfikacja istniejących szątkowych przepisów, w celu zapewnienia ich efektywności i jednocześnie eliminowanie barier w tym zakresie; 2) wykorzystanie rozwiązań istniejących winnych procedurach; 3) wdrożenie innowacyjnych rozwiązań, dotychczas niestosowanych w procedurach sądowych.<sup>14</sup> Wydaje się, że pogląd ten nie stracił na aktualności mimo upływu miesięcy od jego opublikowania. Polski proces karny bez wątpienia odbiega od procesu cywilnego, jeśli chodzi o elektronizację. Wydaje się więc, że zaproponowanie i wdrożenie rozwiązań w zakresie elektronizacji na gruncie prawa Unii Europejskiej wyznaczy pewien trend – kierunek działań dla ustawodawców krajowych.

---

<sup>13</sup> Szerzej zob. *Digitalisierung und Strafverfahren*, red. E. Hoven, H. Kudlich, Wydawnictwo Nomos, Baden- Baden 2020.

<sup>14</sup> J. Kosowski, *Elektronizacja jako kierunek rozwoju procesu karnego?* [w:] *Quo vadis processus criminalis. Rzeczywistość i wyzwania*, red. R. Olszewski, A. Małolepszy, Wydawnictwo Wolters Kluwer- Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Warszawa- Łódź 2021, s. 387.

## BIBLIOGRAFIA REFERENCES LIST

### PIŚMIENICTWO LITERATURE

- Buczma S., Kierzyńska R., *Europejski nakaz dochodzeniowy. Nowy model współpracy w sprawach karnych w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2018.
- Janicz M., *Komentarz do art. 589w k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2018.
- Janicz M., *Komentarz do rozdziału 62c k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2018.
- Kierzyńska R., *Europejski nakaz dochodzeniowy* [w:] *Europejski nakaz dochodzeniowy. Nowy model współpracy w sprawach karnych w Unii Europejskiej*, red. S. Buczma, R. Kierzyńska, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2018, Legalis.
- Kierzyńska R., *Komentarz do art. 589w k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz, t. II*, red. D. Drajewicz, Wydawnictwo C.H. Beck, Legalis 2020.
- Kierzyńska R., *Komentarz do art. 589y k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz, t. II*, red. D. Drajewicz, Wydawnictwo C.H. Beck, Legalis 2020.
- Kluza J., *Implementacja w polskim porządku prawnym dyrektywy o europejskim nakazie dochodzenia*, „Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nauki Społeczne” 2018, nr 21 (2).
- Kosowski J., *Elektronizacja jako kierunek rozwoju procesu karnego?* [w:] *Quo vadis processus criminalis. Rzeczywistość i wyzwania*, red. R. Olszewski, A. Małolepszy, Wydawnictwo Wolters Kluwer- Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Warszawa- Łódź 2021.
- Kuczyńska H., *Komentarz do art. 589zg k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. J. Skorupka, Wydawnictwo C.H. Beck, Legalis 2020.
- Kuczyńska H., *Komentarz do art. 589zh k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. J. Skorupka, Wydawnictwo C.H. Beck, Legalis 2020.
- Kusak M., *Europejski nakaz dochodzeniowy – przełom w dziedzinie europejskiego ścigania karnego?*, „Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Społeczny” 2012, rok LXXIV, z. 4.
- Hoven E., Kudlich H. red., *Digitalisierung und Strafverfahren*, Wydawnictwo Nomos, Baden- Baden 2020.
- Sakowicz A., *Komentarz do art. 589y k.p.k.* [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. A. Sakowicz, Wydawnictwo C.H. Beck, Legalis 2020.
- Skibińska E., *Europejski nakaz dochodzeniowy wydany przez prokuraturę*, Legalis (dostęp: 04.06.2021 r.).

### ŹRÓDŁA SOURCES

- Ustawa z dnia 10 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 201).

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 grudnia 2020 r. C-584/19, Legalis nr 2504896.

---



Copyright (c) 2021 Jakub Kosowski



This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.